

EVALUATIE WFT- PERMANENTE EDUCATIE

PE-CYCLUS 2008-2009

Door: College Deskundigheid Financiële Dienstverlening
op basis van de analyse van Stichting Examenkamer
Rapportage i.s.m. adviesbureau Oostdam & Van den Eijkel

Datum: Juni 2010, Den Haag

Inhoudsopgave

1. Evaluatie

- 1.1 Inleiding
- 1.2 Kengetallen
- 1.3 Algemene informatie
- 1.4 Onderwijsvormen en –programma's
- 1.5 Kwaliteitszorg
- 1.6 Het toetsend element
- 1.7 Klachten en bezwaren
- 1.8 Registratie en certificaten
- 1.9 Resumé van de belangrijkste cijfers

2. Bevindingen van het College

- 2.1 Waardering van de verplichtingen tot Permanente Educatie (PE).
- 2.2 Verbetering Kwaliteitszorg
- 2.3 Toezicht door en vanwege het CDFD
- 2.8 Naar de toekomst

Bijlage: Totaaloverzicht

1. Evaluatie

1.1 Inleiding

Het Wft-deskundigheidsbouwwerk wordt op dit moment vanuit verschillende posities geëvalueerd. Het College Deskundigheid Financiële Diensverlening (CDFD) levert in deze notitie een bijdrage naar aanleiding van de bevindingen tijdens de PE-periode 2008-2009. Belangrijke input daarbij is een beknopte evaluatiestudie die onder de PE- en exameninstellingen is uitgevoerd op verzoek van het CDFD¹ met het doel om kwantitatieve gegevens te verzamelen. Op basis van deze gegevens is inzicht verkregen in hoe PE-instellingen het PE-stelsel - en de uitvoering daarvan - hebben ervaren. Art. 11d, eerste lid Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen (Bgfo) schrijft voor dat de PE-instellingen twee maanden na afloop van de PE-periode een opgave moeten doen van het aantal afgenomen PE-onderwijsprogramma's, de geanonimiseerde klachten over de PE-onderwijsprogramma's, de slagingspercentages die zijn geregistreerd door het instituut voor permanente educatie en een analyse daarvan. Art. 11d, tweede lid stelt dat de instituten ook andere gegevens beschikbaar dient te stellen, die het CDFD (namens de Minister van Financiën) nodig heeft voor het uitoefenen van zijn taak.

Eind januari 2010 is een vragenlijst verstuurd aan alle Wft-PE instellingen die geaccrediteerd zijn om het Wft-PE programma 2008/2009 uit te voeren.

De vragenlijst bestond uit een zestal onderdelen:

- Kengetallen en algemene informatie
- Onderwijsvormen en –programma's
- Kwaliteitszorg
- Toetsende elementen
- Klachten en bezwaren
- Registratie en certificaten

Daarnaast zijn uit de jaarrapportages die de Wft-exameninstituten voor 1 april 2010 aan Qanu² hebben aangeleverd, gegevens gehaald met betrekking tot de afgenomen PE-toetsen.

De feiten en cijfers uit dit hoofdstuk zijn afkomstig van de studie van bovengenoemd materiaal.

1.2 Kengetallen

In totaal zijn er 10.221 PE-Programma's 2008-2009 verzorgd door 20 van de 22 geaccrediteerde PE-instellingen (twee PE-instellingen hebben geen PE-programma's afgenomen).

Hierbij gaat het om het aantal keren dat PE-programma's zijn uitgevoerd. Helaas is deze vraag door twee instellingen misverstaan. Zij zijn uitgegaan van het aantal soorten programma's. Daarom schat het CDFD het totale aantal uitgevoerde programma's op circa 12.250.

¹ Uitgevoerd door de Stichting Examenkamer. Daarnaast is cijfermateriaal bij QANU opgevraagd over de PE-toetsen..

² Deze instantie oefent namens het CDFD het toezicht uit op de Wft-exameninstituten

Van deze programma's wordt 43,8% *in-company* uitgevoerd. Drie PE-instellingen voeren hun programma's uitsluitend in *in-company*-vorm uit. Dit wil zeggen, dat zij de programma's uitsluitend voor een beperkt aantal opdrachtgevers uitvoeren.

Het aantal WFT-PE onderwijsprogramma's 2008-2009 ziet er per module als volgt uit:

Aantal PE-onderwijsprogramma's	
Basis	2.589
Leven	1.974
Schade	2.056
Consumptief Krediet	1.209
Hypothecair Krediet	1.052
Beleggen (deelmodule)	764
Volmacht Schade	0
Volmacht Leven	0
Vlm Levensverzekeringen (deelmodule)	20
Vlm Levensverzekeringen Algemeen (subdeelmodule)	1
Vlm Beleggen (subdeelmodule)	20
Vlm algemeen (deelmodule)	349
Vlm Overig (deelmodule)	167
Vlm Schadeverzekeringen (deelmodule)	20
Totaal	10.221

Het totale aantal kandidaten ligt boven de 193.000. Uitgesplitst per module levert dit het volgende beeld op:

Aantal kandidaten	PE-instelling	Exameninstelling	Totaal
Basis	45.053	7.786	52.839
Leven	33.275	4.698	37.973
Schade	33.263	4.993	38.256
Consumptief Krediet	21.033	1.451	22.484
Hypothecair Krediet	17.889	1.116	19.005
Beleggen (deelmodule)	11.805	2.014	13.819
Vlm Schade	0	0	0
Vlm Leven	0	0	0
Vlm Levensverzekeringen (deelmodule)	327	0	327
Vlm Levensverzekeringen Algemeen (subdeelmodule)	1	0	1
Vlm Beleggen (subdeelmodule)	267	0	267
Vlm algemeen (deelmodule)	4.827	1.205	6.032
Vlm Overig (deelmodule)	1.628	182	1.810
Vlm Schadeverzekeringen (deelmodule)	468	0	468
Totaal	169.836	23.445	193.281

In totaal hebben dus 193.281 kandidaten deelgenomen aan de verschillende WFT-programma's. Interessant is de spreiding over de PE-instellingen en de exameninstellingen. De verhouding is 88% bij PE-instellingen en 12% voor de exameninstellingen. Dit betekent enerzijds, dat het overgrote deel van de PE-plichtigen toch kiest voor een begeleide vorm van onderwijs in plaats van zelfstudie en vervolgens opgaat voor een PE-toets, af te nemen door een Wft-exameninstituut. Anderzijds maakt het percentage van 12% examinandi van de exameninstellingen duidelijk dat er voor deze wijze van werken (direct een toets) duidelijk een behoefte / markt is.

Het aantal van 193.281 is een bruto aantal. Veel kandidaten zullen meer Wft-programma's hebben gevolgd. Ervan uitgaande dat elke financiële dienstverlener in ieder geval de basismodule heeft gevolgd, zal het netto aantal kandidaten ongeveer 53.000 bedragen.

Het marktaandeel van de in het PE-systeem participerende instellingen is zeer verschillend. Bij de PE-onderwijsinstellingen nemen drie instellingen meer dan de helft van de cursisten voor hun rekening.

Bij de exameninstellingen neemt één exameninstituut 88% van de afgenomen PE-toetsen voor haar rekening.

Twee instellingen hebben in de periode 2008-2009 geen PE-Programma verzorgd. Acht exameninstellingen (waarvan zes hogescholen) hebben in de periode geen PE-toets afgenomen.

Aantal certificaten

Niet alle deelnemers aan het onderwijs en/of de examens slagen. In onderstaande tabel is per module het aantal uitgereikte certificaten weergegeven.

Aantal certificaten	PE-instelling	Exameninstelling	Totaal
Basis	43.618	5.710	49.328
Leven	31.717	2.754	34.471
Schade	31.501	2.686	34.187
Consumptief Krediet	20.639	955	21.594
Hypothecair Krediet	17.511	739	18.250
Beleggen (deelmodule)	11.345	1.577	13.922
Vlm Schade	2.099	0	2.099
Vlm Leven	2.008	0	2.008
Vlm Levensverzekeringen (deelmodule)	321	0	321
Vlm Levensverzekeringen Algemeen (subdeelmodule)	99	0	99
Vlm Beleggen (subdeelmodule)	261	0	261
Vlm algemeen (deelmodule)	4.383	718	5.101
Vlm Overig (deelmodule)	1.440	128	1.568
Vlm Schadeverzekeringen (deelmodule)	529	0	529
Totaal	167.471	15.267	182.738

In totaal zijn 182.738 certificaten verstrekt, waarvan 91% door PE-instellingen en 9% door exameninstellingen. Rekeninghoudend met het aantal netto kandidaten (aanname 53.000) betekent dit elke kandidaat gemiddeld 3 tot 4 Wft-certificaten heeft behaald.

Slagingspercentage per module

Het slagingspercentage per module varieert zeer sterk. Het College heeft de beschikking over de slagingspercentages per PE-instelling en per exameninstelling, maar acht dit concurrentiegevoelige informatie die marktverstoring zou kunnen werken. Daarom zijn die percentages niet in deze rapportage opgenomen.

Wel merkt het College op dat er sommige instellingen bij zijn waarin het slagingspercentage 100% is of dicht daarbij. Onderstaand de slagingspercentages over de periode 2008-2009:

Slagingspercentage per Module	PE-instelling	Exameninstelling
Basis	93 -100%	42 -100%
Leven	87 -100%	24 - 99%
Schade	86 -100%	25 - 60%
Consumptief Krediet	85 -100%	12 - 68%
Hypothecair Krediet	85 -100%	37 - 73%
Beleggen (deelmodule)	80 -100%	62 - 79%
Vlm Schade	0	0
Vlm Leven	0	0
Vlm Levensverzekeringen (deelmodule)	0	0
Vlm Levensverzekeringen Algemeen (subdmod)	0	0
Vlm Beleggen (subdeelmodule)	0	0
Vlm algemeen (deelmodule)	91 -100%	60%
Vlm Overig (deelmodule)	84 - 95%	71%
Vlm Schadeverzekeringen (deelmodule)	0	0

Het slagingspercentage bij een PE-Programma bedraagt gemiddeld 99% en ligt tussen 80%-100%. Het slagingspercentage bij een PE-examen bedraagt gemiddeld 69% en ligt tussen 13% - 100%.

1.3 Algemene informatie

Algemene visie op PE-stelsel

Uit de reacties maken wij op dat een wettelijk verplicht systeem gedragen wordt door de instellingen, maar dat de huidige invulling op enkele belangrijke delen wordt bekritiseerd. Naar aanleiding van de eerste PE-cyclus zijn de volgende aandachtspunten door diverse PE-onderwijsinstellingen aangedragen.

- Te veel focus op cognitie/kennis, in plaats van toepassingsgerichtheid, vaardigheden, gedrag en houding;
- De termijn van 18 maanden staat op gespannen voet met actualiteit: er bestaat een voorkeur om de PE-periode te verkorten naar één kalenderjaar;
- Instellingen signaleren grote verschillen in kwaliteit van PE-programma's: de concurrentiedruk staat op gespannen voet met het kwaliteitsstreven en de *incompany*-trajecten worden in dat opzicht als concurrentievervalsend ervaren;

- Een deel vindt aanvullende kwaliteitsnormen (eisen in de vorm van aantal contacturen, lesvorm, verplicht aantal minimum toets-elementen etc.) noodzakelijk voor de uniformiteit en kwaliteitsborging.;
- Het systeem van formele goedkeuring door het CDFD wordt door een aantal instellingen als te traag ervaren.

Kwaliteit financiële dienstverlener

Aan de instellingen is gevraagd of het PE-stelsel de kwaliteit van financiële dienstverleners verhoogt. In het algemeen vindt men dat PE de kwaliteit van financieel dienstverleners vooruit helpt, vooral voor degenen die lang geleden een diploma hebben behaald. Ook hier worden echter kanttekeningen geplaatst. Zonder aanvullende kwaliteitsnormen is het mogelijk dat de kwaliteit van de uit te voeren programma's onder druk komt te staan. De focus op kennis in plaats van op competentiegerichtheid wordt het meest als kritiekpunt genoemd. Een aantal instellingen twijfelt of daardoor de kwaliteit voldoende wordt bevorderd. Een enkeling twijfelt of de PE wel in voldoende mate bijdraagt aan de kwaliteit van de medewerkers in het financiële systeem waarop de PE-eisen van toepassing zijn.

Onderscheidend vermogen instellingen

De antwoorden op de vraag over het onderscheidend vermogen van de instellingen leveren een divers beeld op. Genoemd worden: prijs/kwaliteitverhouding, maatwerk, sterk op de praktijk gericht, regionale invulling, aansluiting met andere PE-programma's, tijdswinst en langdurige klantrelaties. Een aantal aanbieders geeft aan dat zij geen mogelijkheid ziet om zich te onderscheiden. Als belangrijkste reden wordt de prijsconcurrentie genoemd.

Meest fraudegevoelige aspecten

Uit de antwoorden wordt duidelijk dat instellingen bekend zijn met fraude in de praktijk. Door een enkele instelling wordt aangegeven dat zij fraude geconstateerd heeft en dat er op dat moment passende maatregelen genomen zijn. Maar in algemene zin wordt door de instellingen wel een aantal fraude-indicatoren benoemd.

Het meest in het oog springende is de dubbelrol van de docent (hij doceert en hij toetst). Bij de toetsing in een klassikale omgeving kan informatie vooraf verstrekt worden, kan voorgezegd worden, afgekeken worden etc. Een aantal instellingen brengt een belangenconflict aan de orde: het doel om zoveel mogelijk geslaagden te hebben en een zo kort mogelijk / goedkoop programma (door concurrentie) versus het streven naar een valide uitvoering van het programma en het examen.

Andere fraude-indicatoren die zijn aangedragen, zijn:

- Certificaten: zijn eenvoudig na te maken; er is onvoldoende registratie en er is niet centraal na te gaan of iemand die claimt het PE-bewijs gehaald te hebben dat ook daadwerkelijk gedaan heeft.
- Identificatie: onbekendheid met ID-bewijzen, inclusief de papieren presentielijsten;
- Procedures: docenten die de voorgeschreven procedures, c.q. geaccrediteerde programma's niet volgen; programma inkorten als gevolg van het kostenaspect of op verzoek van kandidaten; de opleider de toets laten afnemen; het niet innemen van al het toetsmateriaal waardoor het daarna gaat circuleren;
- *Blended learning*; in de praktijk is het niet mogelijk om de zelfstudietijd te bepalen. De huiswerктоets kan zo eenvoudig worden gemaakt dat iedereen slaagt;
- Bij deelnemers: proberen een goed resultaat te kopen; pogen een docent te manipuleren; frauderen met een toets; fraude met certificaten zou mogelijk kunnen zijn.

Visie op aandeel geslaagden

Door PE-onderwijsinstellingen wordt in algemene zin aangegeven dat zij het vanzelfsprekend en wenselijk vinden dat er sprake is van een hoog slagingspercentage. Gewezen wordt op de motivatie van de kandidaten (veelal leidinggevend personeel dat werkzaam is in de praktijk). Daarnaast wordt erop gewezen dat een programma gericht is op actieve deelname. Daardoor is aan het einde van de cursus vaak een slagingsgarantie te geven. Overigens wordt er ook op gewezen dat je het als onderwijsinstelling niet kunt permitteren om een laag slagingspercentage te hebben. Dat legt een potentieel belangenconflict bloot (objectiviteit versus concurrentie).

Prijs van programma's

De prijzen van de PE-programma's variëren sterk en zijn lastig vergelijkbaar door het aanbieden van combinatieprogramma's. Instellingen geven aan dat er een sterke concurrentie is en de prijzen daardoor sterk onder druk staan. De prijzen kunnen ook worden beïnvloed door de klanten. In geval er sprake is van een *incompany* programma zorgt de klant zelf voor locatie en catering dan kan de prijs behoorlijk verschillen in vergelijking met een open inschrijving.

1.4 Onderwijsvormen en –programma's

Contactonderwijs versus blended variant

Bij de accreditatie van de verschillende onderwijsprogramma's 2008/2009 is een aanwijzing geweest voor respectievelijk contactonderwijs en voor een *blended* variant, waarbij sprake is van een deel zelfstudie door de kandidaten.

Vijf instellingen zijn aangewezen om een *blended* variant uit te voeren. In de praktijk blijkt dat er negen instellingen een *blended* variant uitvoer(d)en.

Een aantal instellingen geeft in de evaluatie aan dat kandidaten een (substantieel) deel aan zelfstudie moeten doen. Ook andere instellingen geven aan dat kandidaten zich vooraf moeten voorbereiden. Dit is bedoeld om een gelijkwaardig startniveau te krijgen. Alle onderwerpen, die via *e-learning* worden voorbereid, worden door deze instellingen alsnog in de klassikale onderwijsbijeenkomst aangeboden.

Aantal uren zelfstudie versus contacturen

Door enkele instellingen wordt aangegeven dat zij geen zelfstudie toepassen. Kandidaten melden zich aan voor het onderwijsprogramma en zij zien het als hun taak om kandidaten in het onderwijsprogramma de vereiste kennis en vaardigheden ten aanzien van de PE-toetstermen bij te brengen.

Door andere instellingen wordt aangegeven dat zij veronderstellen dat kandidaten zich op de cursus voorbereiden, zodat de cursisten in de groep met een gelijkwaardig niveau van start gaan. Het is voor enkele instellingen niet helder hoeveel tijd kandidaten daarvoor nodig hebben. In het merendeel van de gevallen wordt een verhouding van 1/3 – 2/3 aangegeven; een derde van de studietijd moeten ze in de voorbereiding stoppen.

1.5 Kwaliteitszorg

Voor deze eerste PE-periode is aan het begin afgezien van een intensieve controle op het lesmateriaal. Dat was destijds, gegeven de omstandigheden en noodzakelijke snelheid van uitvoering, niet mogelijk. Er was slechts sprake van marginale toetsing. Dat maakt het belang van interne *audits* en tussentijdse controle voor deze periode des te groter. Dat heeft naar het oordeel van het College maar in beperkte mate garanties opgeleverd.

Interne audits

Interne *audits* door de PE-instellingen zelf kunnen worden ingezet in het kader van de kwaliteitscontrole van de uitvoering van WFT-PE onderwijsprogramma's door veelal ingehuurde docenten.

De inzet van interne *audits* is beperkt. Een deel van de instellingen kent dit systeem niet, dan wel past het niet formeel toe. Veelal wordt met docenten gesproken bij de start en naar aanleiding van de evaluatiegegevens van kandidaten. Maar er vinden geen feitelijke waarnemingen plaats.

Enkele instituten hebben een meer gestructureerde aanpak en zetten hiervoor speciaal iemand in om steekproefsgewijze programma's te bezoeken.

1.6 Het toetsend element

Welke toetsende elementen?

Veel instellingen leggen het zwaartepunt op de toets op het einde van de dag. Als toetsend element worden daarnaast de volgende vormen (beperkt) ingezet: presentaties, vraag- en antwoordspel, twee-aan-twee overleg, groepsdiscussies en stellingen, zelfstudie (lezen en toepassen), maken van gerichte opdrachten, uitwerken van casussen in groepsverband, clinics, rollenspelen, instaptoets en onderwijsleergesprekken.

Uit het toezicht is meermaals gebleken dat het aantal actieve onderwijsvormen beperkter wordt toegepast als bij de aanvraag voor de accreditatie is opgegeven.

Toets

Er is een grote variatie in het aantal toetsvragen: de ene instelling hanteert 10 vragen per toets, de andere instelling 30 vragen per toets. Bij de deelmodule beleggen is deze variatie het grootst, bij deze deelmodule varieert het aantal toetsvragen tussen de 2 en de 30.

Bij deze cijfers moeten wel opgemerkt worden dat het onduidelijk is of alle instellingen deze vraag op eenzelfde wijze hebben uitgelegd. Het is niet uit te sluiten dat bij een opgave van 30 toetsvragen dit de hele databank betreft en niet het aantal vragen dat in een toets aan de kandidaat wordt voorgelegd.

Verantwoording toetsmateriaal

Instellingen geven zelf aan dat de kwaliteit van de toetsende elementen geborgd wordt door de kwaliteit van het instituut en/of de (kern) docenten. Echter geen enkele instelling heeft aangegeven structurele analyses te maken van de kwaliteit van de toetsende elementen en het toetsmateriaal. Wel wordt er gebruik gemaakt van de vakdeskundigheid van derden om de kwaliteit nog een keer extra vast te stellen. Verder wordt er gebruik gemaakt van de evaluatiegegevens van docenten en van kandidaten.

Uit de toezichtpraktijk blijkt dat een eenduidige richtlijn voor de zak/slaaggrens niet eenvoudig vast te stellen is. De beslissing voor zakken of slagen is immers niet alleen gekoppeld aan de eindtoets, maar ook aan andere toetsende elementen in het programma.

1.7 Klachten en bezwaren

Om in aanmerking te komen voor een accreditatie moeten instellingen beschikken over een klachten en/of bezwaarregeling.

In algemene zin merken meerdere instellingen op dat zij regelmatig klachten en boze reacties krijgen van financiële dienstverleners over het nut van de verplichte permanente educatie. Deze meningen en gevoelens worden echter niet als klacht geregistreerd.

Instellingen geven aan dat het aantal klachten gering is. Een aantal instellingen geeft aan geen enkele klacht te hebben ontvangen/geregistreerd. Uit de toezichtpraktijk blijkt soms dat er klachten bekend zijn bij het College, terwijl instellingen deze niet blijken te hebben geregistreerd als klacht. Een aantal instellingen houdt daarentegen de klachten heel nauwkeurig bij.

De greep uit de onderwerpen waar de klachten betrekking op hebben en de maatregelen die naar aanleiding daarvan zijn genomen zijn:

- docenten die niet voldeden (*afscheid genomen van docenten*);
- inhoud van de toetsvragen waren niet correct (*aanpassen toetsvragen*);
- niet tijdig leveren van studiemateriaal (*termijnen aangepast*);
- niet tijdig leveren van certificaten (*termijnen en automatisering aangepast*);
- studiemateriaal dekt de eindtermen niet (*studiemateriaal aangepast*);
- communicatie niet toereikend (*teksten op website aangepast*);
- logistieke, locationele problemen, geluidsoverlast en rommelige afname van toetsen (*eisen voor locaties aangescherpt, docenten aangesproken etc.*); en
- klachten van financiële aard.

1.8 Registratie en certificaten

Door instellingen wordt in nagenoeg alle gevallen gebruik gemaakt van een digitaal systeem en bij veel instellingen wordt daarnaast nog een papieren dossier bewaard.

Wat betreft de WFT-PE-certificaten is het merendeel van de in omloop zijnde certificaten niet voorzien van enige vorm van beveiliging.

Overigens wordt wel door ongeveer de helft van de instellingen inmiddels wel gewerkt met speciale kenmerken. Voorbeelden hiervan zijn: geen voorgedrukte handtekening, een unieke nummering, speciaal papier, zilver- of goudpreeg, microprint etc.

Door een paar instellingen worden certificaten aan kandidaten via de mail beschikbaar gesteld, die op hun eigen printer met eigen papier kunnen worden uitgeprint. Ten aanzien van deze thema's kan dan ook veel verbeterd worden.

1.9 Resumé van de belangrijkste cijfers

A. Het aantal deelnemers aan het systeem

- In de PE-periode zijn er naar schatting 12.250 programma's aangeboden (zie par.1.2), waaraan 193.281 kandidaten deelgenomen.
- De PE-instellingen hebben 88% van de kandidaten bediend; de exameninstellingen hebben 12% bediend.
- Het aantal van 193.281 is een bruto aantal. Veel kandidaten zullen meerdere Wft-programma's hebben gevolgd (geschat aantal individuen:53.000).
- Voor de Wft-PE 2008/2009 zijn in totaal 182.738 certificaten verstrekt; 91% door PE-instellingen en 9% door exameninstellingen.
- Elke kandidaat heeft naar schatting gemiddeld 3 tot 4 Wft-certificaten behaald.

B. Het aantal PE- en exameninstellingen

- Er zijn 22 PE-instellingen geaccrediteerd.
- Drie van deze PE-instellingen bedienen meer dan de helft van de markt.
- Er zijn 15 Wft-exameninstellingen, waarvan 8 hogescholen.
- Acht exameninstellingen nemen geen PE-toets af.
- Eén exameninstituut neemt 88% van de markt voor haar rekening.

C. Slagingspercentage

- Het slagingspercentage bij een PE-onderwijsprogramma schommelt -afhankelijk van de modules en instellingen - tussen de 80% en 100%.
- Het slagingspercentage bij PE-toetsen ligt tussen de 13% en 100%.
- Bij een aantal instellingen slaagt (praktisch) 100% van de kandidaten.

2. Bevindingen van het College

2.1. Waardering van de verplichtingen tot permanente educatie

Uit de analyse van de reacties en gegevens concludeert het CDFD dat een wettelijk verplicht systeem gedragen wordt door de instellingen, maar dat de invulling in 2008/2009 een aantal zorg- en kritiekpunten kent. Daarbij is er een te grote nadruk op cognitie/kennis en te weinig op toepassingsgerichtheid, vaardigheden, houding/gedrag, ethiek en loyaliteit naar de klant.

Ook de discussie over de PE-termijn (thans elke 18 maanden) is de afgelopen tijd een aantal malen opgelaaid. Daarbij achten de critici de 18 maanden op gespannen voet staan met de actualiteit. Gepleit wordt om de periode te verkorten naar 12 maanden, zodat deze meer parallel kan lopen met een aantal PE-systemen in de branche. Het College neemt geen standpunt in ten aanzien van de wenselijkheid om de termijn te verkorten. Wel merkt het College op dat het stelsel, zoals dat thans werkt met een kwaliteitscontrole - vooral gericht op garanties vooraf en procescontrole-, een verkorting van de periode zal bemoeilijken. Het systeem is daarvoor te arbeidsintensief³.

Het verontrust het College dat ook de PE-instellingen melding maken van grote verschillen in kwaliteit van PE-programma's en dat door concurrentie (o.a. van *incompany*-trainingen) de gewenste verhoging van de kwaliteit onder druk komt te staan.

Het College heeft daarom in deze PE-periode tussentijds richtlijnen van algemene aard uitgevaardigd (bijv. lesvorm, cesuur, aantal actieve toetsende elementen, etc.) en zelfs concrete aanwijzingen gegeven in individuele gevallen teneinde de kwaliteit van de PE-programma's op een minimum-niveau te handhaven.

Deze toenemende regeldruk kan echter niet garanderen, dat de kwaliteit van alle afgenomen PE-programma's, voldoet. Het kan daarbij alleen gaan om aanscherping van de regels tot toelating tot het systeem en van regels met betrekking tot het onderwijs- of examenproces. Garanties dat alle geslaagde deelnemers aan de vooraf gestelde eisen voldoen, zijn langs die weg niet te geven.

Reden voor het College om met klem te bepleiten met ingang van de aankomende PE-periode een centrale itebank te introduceren. Negatief neveneffect van de invoering van steeds meer regels in het huidige systeem, is de remmende uitwerking op de innovativiteit van met name de PE-onderwijsinstellingen. Omdat het College zich in de praktijk moet beperken tot instellingscontrole ex ante en procescontrole, heeft het CDFD tot zijn spijt interessante en innovatieve, doch niet goed controleerbare methodieken moeten afkeuren. Introductie van eindcontrole, zoals voorgesteld door het College, biedt de PE-onderwijsinstellingen alle ruimte voor innovatieve activiteiten en gebruik van alle denkbare methodieken en technologieën.

Aan de positieve kant kan worden geconstateerd dat in de financiële wereld in het algemeen de opvatting bestaat dat PE bijdraagt aan de kwaliteit van financieel dienstverleners en hun functioneren verhoogt. Maar voor de nabije toekomst zal een principiële keuze gemaakt moeten worden om tot een zeer aanzienlijke uitbreiding van het bestaande kwaliteitsregime te komen, dan wel te kiezen voor een alternatief systeem. Zonder aanvullende kwaliteitsnormen is de kans groot dat de kwaliteit van de uit te voeren programma's onder zware druk komt te staan.

³ Uit de ervaring met de periode 2010-2011 blijkt dat alleen al het vooraf controleren van het onderwijsmateriaal van de PE instellingen 5 tot 6 maanden duurt, omdat ook de PE instellingen tijd nodig hebben om het materiaal te maken op basis van de nieuwe eind- en toetstermen en vervolgens het College dit werk gedetailleerd moet controleren.

2.2 Kwaliteitszorg

Het College constateert dat er op het gebied van interne kwaliteitszorg en fraudebeheersing bij de instellingen ruimte voor verbetering is. Geen enkele instelling heeft aangegeven structurele analyses te maken van de kwaliteit van de toetsende elementen en het toetsmateriaal. Ook blijkt uit de evaluatie dat er nauwelijks invulling wordt gegeven aan de borging van kwaliteit van docenten. Hiervoor worden nagenoeg uitsluitend evaluaties van deelnemers ingezet. In de nieuwe PE-cyclus wordt aan dit laatste meer aandacht besteed door zowel de instellingen als het College. Door introductie van PE-vorm 3 kunnen docenten een PE-certificaat uitgereikt krijgen. Het is dan wel van belang dat de instellingen een goed *audit*-systeem hebben. Het College heeft via een beleidscirculaire d.d. 16 maart 2010 over dit onderwerp aanwijzingen gegeven.

Ook wat betreft de vormgeving van de Wft-PE certificaten is het merendeel van de in omloop zijnde certificaten niet voorzien van enige vorm van beveiliging. Dit is eveneens een onderwerp van verschillende aanwijzingen van het College gedurende deze PE-periode, dat eveneens is uitgewerkt in beleidscirculaire van d.d. 16 maart 2010. Nagedacht wordt over een eventueel register in het kader van de voorstellen die voor de komende jaren door het College worden uitgewerkt..

2.3. Toezicht door en vanwege het CDFD

Het College is bezorgd over de mogelijkheden tot het voeren van een effectief toezicht. Uit de algemene jaarevaluatie van het toezicht op exameninstellingen (waaronder de PE-toetsen) blijkt bijvoorbeeld dat een vergelijking van de kwaliteit van examens niet mogelijk is. Dit wordt veroorzaakt doordat de kwaliteitsgegevens door de exameninstellingen en de PE-instellingen op verschillende manieren verzameld worden.

Geconstateerd is, dat de PE-instellingen in de onderwijsprogramma's het zwaartepunt op de toets aan het einde van de dag leggen. Instellingen hebben moeite om de andere toetsende elementen vorm te geven. Het College heeft daaraan in de afgelopen periode veel aandacht besteed (o.a. in de vorm van specifieke aanwijzingen). Het CDFD constateert voorts onbekendheid en onervarenheid met het volgen, registreren, meten en beoordelen van de individuele prestaties van deelnemers. Wat opvalt is dat de eindtoets in het PE-programma nauwelijks verschilt qua lengte van de PE-toets die exameninstellingen afnemen. Het CDFD zal hiernaar nog nader onderzoek verrichten.

Een aantal PE-instellingen geeft een slagingspercentage van 100% op. Hoewel het College de theoretische mogelijkheid van zodanig excellent onderwijs bij de PE-instellingen en briljante examenkandidaten bij de Exameninstellingen kan volgen, bestaat er bij het College nadrukkelijke zorg over de vergelijkbaarheid van het niveau van de examinering (bij de PE instellingen het toetsend element en het examen bij de exameninstelling), het aantal vragen en opdrachten en de toepassing van de slagingsnorm. Het is één van de belangrijke redenen om met ingang van de PE-periode 2011-2012 te pleiten voor een andere methodiek waarin de controle op mate van beheersing in brede zin van hetgeen wordt beoogd in de toets- en eindtermen van de afzonderlijke modules beter wordt gegarandeerd.

2.4. Naar de toekomst

De eerste periode is afgesloten en daarbij is het goed om terug te kijken. Op zo'n complexe operatie, waarin zoveel zaken tegelijk moesten worden ontwikkeld, kan met tevredenheid worden teruggekeken. Dankzij de inzet van velen is het systeem er gekomen, met relevante, herkenbare toets- en eindtermen, concurrerende instellingen die hun werk in deze pionierfase hebben moeten verrichten en ruim 190.000 cursisten (=bruto aantal) hebben bediend. Het CDFD heeft getracht om een aantal onduidelijkheden te verhelderen via een beleidscirculaire PE –cyclus 2010/2011, zodat in de nieuwe PE-cyclus de examen- en PE-onderwijsinstellingen meer houvast hebben gekregen. Door het nader uitleggen van bepaalde begrippen of termen dan wel door het geven van nadere aanwijzingen, hoopt en verwacht het College dat in de nieuwe PE-cyclus de inhoud en de uitvoering van de PE-programma's verbeterd zullen worden. Niettemin meent het College dat het kwaliteitszorgsysteem aanzienlijk verbeterd moet worden om te kunnen garanderen dat elke PE-gecertificeerde daadwerkelijk over de door de wetgever vereiste kennis beschikt. Het College is thans bezig met voorstellen voor te bereiden die met behoud van de bestaande hoofdinfrastructuur (het PE bouwwerk, de huidige PE instellingen en exameninstellingen) voor de gewenste garanties kunnen zorgen met ingang van de 3^e PE periode (ingangsdatum juli 2011).

Bijlage: totaaloverzicht

totaaloverzicht evaluatie WFT-PE programma 2008-2009

	aantal kandidaten	aantal certificaten	slagpercentages	aantal programma's	aantal kandidaten	aantal certificaten	slagpercentages	aantal kandidaten	aantal certificaten
WFT programma's	WFT-PE onderwijsprogramma				WFT-PE examens			totaal	
Basis	45053	43618	93-100	2589	7786	5710	42,6-100	52839	49328
Leven	33275	31717	87-100	1974	4698	2754	24-99	37973	34471
Schade	33263	31501	86-100	2056	4993	2686	25-59,6	38256	34187
Consumptief Krediet	21033	20639	85-100	1209	1451	955	12,5-68	22484	21594
Hypothecair Krediet	17889	17511	85-100	1052	1116	739	37-72,7	19005	18250
Beleggen (deelmodule)	11805	11345	80-100	764	2014	2577	62-78,9	13819	13922
Vim Schade	0	2099	0	0	0	0	0	0	2099
Vim Leven	0	2008	0	0	0	0	0	0	2008
Vim Levensverzekeringen (deelmodule)	327	321	0	20	0	0	0	327	321
Vim Levensverzekeringen Algemeen (subdmod)	1	99	0	1	0	0	0	1	99
Vim Beleggen (subdeelmodule)	267	261	0	20	0	0	0	267	261
Vim algemeen (deelmodule)	4827	4383	91-100	349	1205	718	59,6	6032	5101
Vim Overig (deelmodule)	1628	1440	84-95	167	182	128	70,3	1810	1568
Vim Schadeverzekeringen (deelmodule)	468	529	0	20	0	0	0	468	529
Totaal	169836	167471		10221	23445	16267		193281	183738
Aandeel	87,87	91,15			12,13	8,85			